

Ștefan Petică

Poeme în proză

ÎN STREINĂTATE

Cunoști tu țara unde înfloresc lămâii?...

Vocea se înălța tremurătoare, ca și când ar vibra încă de impresiile țării cu lungi șiruri negri de cipreși, cu grădini aurite de portocali, cu dealuri înveșmântate în flori de leandru și cu adieri parfumate trimise de valurile mării, împurpurată de soarele ce se stinge în apus.

Împrejur toți ascultă. Bătrânul artist, pierdut în țările reci ale Nordului, nevoit să cânte pe scene mizerabile, el, tenorul renumit de odinioară, privește înaintea sa cu genele pe jumătate închise; parcă n-ar vrea să-i piară din vis vedenia Italiei.

Cunoști tu țara unde înfloresc lămâii?...

O, dacă o cunoaște!? Dar copilăria sa, tinerețea sa, viața sa n-au fost decât o lungă adorare a acestei țări, în care totul, până și mizeria e poleită. Acum, că e departe și singur, că e bătrân și părăsit, doar de închide ochii, vede răsărindu-i înaintea toate bogățiile de culori, toate armoniile de sunete cari i-au legănat traiul de acolo. Se trezesc atunci într-însul amintirile din timpurile fericite, care se zice că îndurează grozav pe cei în mizerie.

Cunoști tu țara unde înfloresc lămâii?...

El ar zbura din nou acolo, s-o mai vadă măcar înainte de a muri, dar ... gândul ăsta e primejdios. Se va duce în Italia burghezimea sătulă și rece, se vor duce tinerii dezgustați de lume din pricina prea mării bogății, se vor duce domnișoarele cari n-au cum omorî urâtul, se vor duce toți regii biletelor albastre și ai grupurilor blonde, dar nu se va duce artistul sărac și dezmoștenit.

Și dacă s-a născut acolo, cu atât mai rău! Va muri în țările îmbrăcate în ceață, ca pedeapsă că s-a născut într-o vreme când nu se cere artă sau muncă, ci viclenie și lene.

În noaptea clară vibrează voluptoase notele din romanță:

Cunoști tu țara unde înfloresc lămâii?...

ÎN ÎNTUNERIC

...Și întunericul se făcu desăvârșit, des, apăsător, ca și când ar fi căpătat o greutate materială. La dreapta, la stânga, nicăieri împrejur nu se vedea nici o lumina. Versurile din Dante ne veniră în minte:

*La mijlocul drumului vieții mele
Mi se întâmplă într-o seară întunecată
Că pierdii drumul cel drept ...*

O, da, drumul cel drept îl pierduserăm. Pădurea se întindea împrejur în noaptea nepătrunsă, tăcută, mută, moartă. Liniște îngrozitoare! Astfel, în unele zile de vară, marea încetează deodată de a-și mai rostogoli unele către altele valurile de aur, vântul nu mai adie, pânzele nu se mai umflă și corabia stă pe loc, nemișcată. Cine ar putea spune atunci desperarea mateloților ?

Pentru noi întunericul era și mai îngrozitor, și pe mine, unul, amintirea valurilor de aur ale mării, în noaptea grea care ne înconjură, mă îndurera așa cum trebuie să îndurereze pe un om căzut în mizerie vederea fericirii altora.

Nimeni nu îndrăznește să vorbească, căci, sub bolțile acestui imperiu al întunecimilor, cuvintele aveau un răsunet bizar, ca din altă lume.

Și sufletele noastre, ale tuturor, erau chinuite de zbuciumul cugetelor negre.

Într-un târziu, unul al cărui glas nu l-am putut deosebi și a cărui față n-am văzut-o, zise, ca un erou al întregii noastre vieți de până atunci, ca o mărturisire a zădărnicei noastre strădanii:

- Noi totdeauna am fost în întunec!

Glasul părea că vine din depărtări neînchipuite, cu puteri nefirești, și trecu pe dinaintea noastră nevăzut, dar înfiorându-ne ca și când ne-ar fi atins aripa rece a duhului nopților.

Și ca și când n-ar fi trebuit pronunțată decât această recunoaștere, în depărtare zărirăm flacăra roșie a zorilor cari se iveau.

FĂRĂ TINEREȚE

Și mergeam, la douăzeci de ani, întunecat și posomorât în mijlocul ruinelor viselor. Și aceste ruine creșteau, se înmulțeau, își întindeau hotarele și mă lăsau pe mine singur, despărțit de toată lumea. De departe veneau zgomote de viață, un râs cristalin auzit seara - un cântec vesel înălțat în libertate - și tot ceea ce face viața frumoasă. Toate acestea nu erau pentru mine.

Îngropat în mormanele de cărți, având veșnic înaintea grija zilei de mâine, căutând s-ajung cât mai degrabă la liman, mie nu-mi erau îngăduite plăcerile. Banii, pe cari cu mare greutate îi puteam strânge, abia-mi ajungeau ca să nu mor de foame. Și mă apucă atunci o desperare adâncă, fără margini, văzând că viața mea va fi pentru totdeauna lipsită de tinerețe, cum a și fost.

Prietenul care-mi spunea acestea era cărunt deja, și sub valul azurii al splendidei nopți de vară, figura sa avea ceva din durerea figurilor profetice. Cuvintele lui cădeau încet, măsurate, ca picăturile de apă dintr-un bulgăre de gheață ce se topește. Dar ciudat! - liniștea acestor cuvinte avea un farmec foarte greu de analizat, dar foarte vădit. Ea concentra întreaga durere tăcută a celor cari n-au cunoscut din viața decât bătrânețea.

Și e așa de mare numărul acestora acum, când lupta pentru existență devine așa de sălbatecă încât mai în fiecare trecător pe care-l întâlnești poți bănui un tovarăș de suferință.

DOUĂ VIEȚI

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Amintire de demult? Asociație inconștientă ? Nu știu ! Dar versul acesta îmi sună în urechi cu o încăpăținare uimitoare. Scoate armonii ciudate și neașteptate, trezește imagini noi și netede și câteodată mi se pare că prinde ființă și stă gata să mi se întrupeze înaintea cu trup mlădios și sprinten de fecioară antică.

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Departe, conturat de pervazurile ferestrei, cerul își desfășoară mantia sa regală în toată splendoarea. E un azur clar și cald ca într-un vis de negrăită fantasmă, plăsmuit de mințea romantică a unui poet care cântă singuratec, în timp ce luna-i scaldă fața în raze, într-o minunată noapte de mai...

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Și mințea mea încheagă din partea aceasta de cer bogăția imensă a primăverii care naște. Soarele trebuie să fie triumfător ca un zeu tânăr, și culorile revărsate din nesfârșitul său tezaur trebuie să strălucească ca într-un tablou de Veronese. Și sub cupola aceasta primăvărată, șesurile întinse de o verdețată sfiicioasă, dealurile albastre în depărtarea lor nehotărâtă, copacii cari se deșteaptă, murmurul tăgănat al izvoarelor, parfumul cast al arborilor, și viața, viața, viața, clară și simplă, ca un râs argintiu.

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Aici e frig și e întuneric. Soarele nu se vede și parfumul nu se simte, iar visul moare zdrobit de povara celor patru pereți cari parcă ar sta să cadă peste el. De departe vine zgomotul mulțimei, uriașe; s-a sfârșit o întrunire publică, lumea se împrăștie înfierbântată de discursuri searbede și de entuziasm ieftin, și grija vieții de toate zilele plutește în aer. Și, ca sub doborârea unei groaznice furtuni, sclavii umili ai prozei nemilostive își pleacă frunțile descoperite cu un gest de slugarnică resemnare.

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Și poate vom muri de dorul cerului albastru pe care nu-l vom vedea niciodată.

NOAPTE PRIMAVARATECĂ

Un colț de cer de un albastru-închis ca un ochi de față visătoare, un corn argintiu de lună, o adiere ușoară ca o mângâiere - și visul nostru prinse aripi.

Eram doi și rătăceam singuri pe străzile tăcute ale Bucureștilor. Și cum noaptea era prea clară și primăvara prea îmbietoare, pașii noștri lunecau cu ușurința unor fantome și vorbele noastre sunau ca un cântec de evlavie. Peste sufletele asupra cărora plutise atâta vreme întunericul durerilor posomorite se coborâse o dulce și sfântă alinare. Era ca și cum niște pribegi din negre depărtări și-ar fi adus aminte de duișia patriei. Marele Costache Negri a descris acest sentiment cu un farmec deosebit, undeva, în *Serile sale* din Veneția.

Vorbeam de iluziile stinse din trecut și de dezamăgiriile crude de acum. și sufletul nostru închis atâta vreme se deschise din nou sub mângâierile destăinuirilor. Vântul adia ca un parfum abia simțit și cerul plutea deasupra ca o imensă binecuvântare.

Cu un gest energic unul din noi tăie melodia dureroasă a tânguiriilor.

- Ce puternică e viața din două inimi !

... Din două inimi ! De ce ni s-a părut odinioară așa de depărtat cuvântul acesta pe care-l avem acum așa de aproape și atât de plin de înțelepciune? Ca și discipolii din Emmaus, cari numai în momentul frângerii pâinei recunoscură pe Crist care se afla în mijlocul lor, noi ne cutremuraram fiecare de misterul acesta așa de dulce și de idealul acesta atât de omenesc.

Și buzele noastre se atinseră în lungă și caldă sărutare sub focul stelilor surâzătoare, care-și visau visul etern pe cerul de un albastru-închis ca un ochi de față în noaptea primăvăratescă.

Visul se înălțase atotstăpânitor.

CÂNTEC VECHI

Noaptea neagră, înăbușitoare. Cerul, care seara fusese așa de albastru și de străveziu, încât părea un zaimf ușor, se întunecase și se posomorâse. Stelele pieriseră, și un vânt se ridica ameninșător.

Pașii noștri răsunau greoi în noaptea tăcută, și noi rătăceam ca într-o cetate moartă.

Tăceam. La ce am fi turburat prin vorbe profane sfințenia dureroasă a păcei dimprejur? Iar când visurile sunt grele, tăcerea e ca o piatră pe un mormânt.

Dar la un colț de stradă, o ploaie de note ne întimpină ca o grindină. De la o fereastră luminată, prin care se întrevedea un interior bogat și liniștit, se revărsau note vesele de piano.

Și în tăcerea nocturnă răsună vechiul și cunoscutul cântec spaniol *Al son de las castañas*.

Ce neașteptată și ce veselă fu această surprindere!

Într-un colț pierdut al Bucureștilor, acolo de unde noi crezusem visul și sentimentul pentru totdeauna izgonite, cineva visa și evoca soarele clar și fierbinte al sierelor spaniole.

Și în întunericul adânc dimprejur ni se înfățișară uimitor de limpezi casele vechi și arse de lumină, câmpiile verzi și ondulate, florile cu parfum amețitor, cerul auriu și întins, marea etern blondă și etern sonoră, și senoritele, și serenadele, și mandolinele, și toate bogățiile țarei superbilor Cid și Don Quichote.

Al son de las castanas.

POVEȘTI D'APRIIE

Am cetit zilele acestea o poveste. Unde? Cum? Ei, ce va pasă, iubiți cititori? Destul că povestea era plină de soare și de parfum de primăvară, destul că în ea erau fecioare foarte frumoase, prinți foarte tineri și paji foarte numeroși. Și toate acestea de o armonie cum n-o au decăt poveștile, primăverile și iubirile prime.

Am ieșit aiurit pe stradă sub razele clare ale soarelui. Lumea trecea în toate părțile cu hainele deschise, cu fete rătătoare [care] străluceau ca într-o mare de lumină. Era un elan superb de viață, ca și când toată lumea aceea ar fi văzut atunci pentru întâia oară lumina și farmecul crud al zilei.

Singur, în mijlocul acestui zgomot, purtam în suflet dorul pasiunii primăvărâtece, în care soarele n-a ucis încă visul, și nostalgia țărilor unde iubirea nu s-a despărțit încă de ideal.

Aș fi voit obrazul fin și suav al frumoasei adormite în pădure sub umbra dulce și răcoroasă a teilor în floare, în poiana la care liane înlănțuite opresc intrarea. Aș fi voit gestul delicat și fraged care se ridica sprinten ca o săgeată de aur în atmosfera albastră.

Sângele și imaginația se încălzeau și, într-un moment de supremă iluzie, aș fi îmbrățișat lumea întreagă într-o imensă și sonoră îmbrățișare.

Ah, poveștile d'aprilie, cu fecioare foarte frumoase, prinți foarte tineri și paji foarte numeroși !

LA POALELE CRÂNGULUI

Pe iarba verde, cu capul în mâini, pe gânduri. Visez.

Dinaintea mea un cosaș zbârnâie un cântec monoton și un toporaș galben întinde petalele lui lacome de sărutări spre mine.

E lumină în aer, lumină multă și toate celea sclipesc, desfășoară o bogăție orbitoare de culori.

Soarele trimite raze fierbinți cari-ți amintesc momente de profundă senzualitate...

Ridic capul.

Un nor cenușiu s-a înfipt în albastrul clasic, adânc al cerului, precum se înfițe un cuget rău într-o inimă nevinovată.

Sunt fericit. Senzații dulci mă năvălesc și pare că mă doboară, atât sunt de multe și atât sunt de intense.

Sufletul meu zboară lin spre Dumnezeu, marele Pan, care pe toate le cuprinde și pe toate le simte.

De pe mugurii plini de sevă se desprind sărutări sub îmbrățișarea caldă a razelor de soare, și sărutările zboară prin văzduhul clar și trezesc în minte-mi icoane de dragosti apuse.

Iubirea veche, mare, puternică revine în sufletul meu pribeag. În noaptea aceea, ah, cât n-am simțit eu în noaptea aceea!

Sunt florii omorător de dulci ai iubirii senzuale - iubirea mea era senzuala - e remușcarea neagră, dureroasă - iubirea mea fusese criminală - e lupta între ideal și întrupare - iubirea mea fusese un trist episod din goana după ideal.

Și la poalele crângului, sub razele fierbinți ale soarelui primăverii, reasc sărutările fierbinți și înfiorate din noaptea aceea, senzațiile omorător de dulci, privirile lungi și galeșe ale iubitei.

Și visez, visez la poale de crâng.

SUB CERUL LIBER

E cald, soarele arde; eu merg încet cu un buchet de toporași în mână pe dunga subțire și lucie a cărării.

În depărtare se profilează crângul abia înmugurit, crângul mistic și brun. Mi se pierd ochii în zare, pe culmile verzi, de un verde vioi și catifelat.

... Sub cerul liber. Cât farmec în aceste trei cuvinte pentru robul condeiului! Stai ceasuri întregi, ceasuri stupide, dinaintea unei mese, plină de pete de cerneală, și din când în când, cu o regularitate omorâtoare, paginatorul vine de te somează să-i dai materie.

Uneori te cuprinde revolta. Natura e plină de viață, de soare, de flori, de femei, de seri divine, de amurguri superbe și tu stai înțepenit, cu condeiul în mână, cu privirea rătăcită, storcându-ți creierul ca pe o lămâie, obsedat de idei banale, luptând pentru a găsi ideea mare, fraza frumoasă, vorba sonoră...

Revolta, da, revolta singură îți rămâne când simți că sufletul tău fierbinte prinde coajă sub suflarea rece și greoaie a vieții.

...Aci, sub cerul liber, e bine, aci te simți în largul tău, aici pieptul se umple de aer, trupul se umple de viață.

...Iar mirosul ierbei tinere, al toporașilor suavi și al mugurilor gingași te duce cu sufletul în regiuni senine.

...Visez o noapte vrăjită. Simt că mă înalț sprinten pe aripi de îngeri sus, deasupra norilor, unde din valea plângerilor s-aude doar o simfonie. Sub farmecul splendorilor lunare, ea s-apropie; din ochi ei o comoara de bunătate se lasă lin. Razele lunii se ascund în părul ei blond și-i împletesc o aureolă de argintie fosforescentă.

Ea a venit. Sub lumina fermecată a lunii m-aplec să depun o sărutare castă pe sânul ei virgin.

Dar sânul ei e rece, rece ca gheața.

Mă trezesc înflorat. Deasupra mea tăria albastră, fără pată, fără nor.

Iar pe culmile verzi se profilează crângul abia înmugurit, crângul mistic și brun.

VISUL MEU

Stam tolănit la pământ între cireșii înfloriți și, scaldându-mi simțirile în parfumul primăvăratec, îmi port mintea în basme și visez... visez...

Sunt bicisnic; Mușchii mei sunt ațoși și slabi, dar sufletul mi-i larg, pieptul mi-i plin de viață, inima-mi bate cu putere și-mi pare că simt în brațe vigoarea unui atlet când evoc în mintea-mi o scenă de eroism.

Mă gândesc la viața de stepă. Ce bine e să trăiești acolo! Aș voi să fiu un cazac mic de trup, mare de inimă, cu ochii blânzi, cu pletele în vânt, călare pe un armăsar iute.

Și ce fericit m-aș simți-n bătaia vântului, sub razele calde ale soarelui caucazian, plecat cu capul pe coama murgului meu, nepăsându-mi de nimic și de nimeni.

Mândru fiu al Ucrainei, aș brava cu fruntea mea pârlită de soare lumea întreagă, și ziua-ntreagă mi-aș petrece vremea călătorind în pustie, mânând herghelii întregi cu sfichiul temut al biciului meu.

Iar seara m-aș duce să-mi sărut în taină, sub splendoarea fosforescentă a lunii, iubita cu părul negru și mat ca abanosul, cu pielea albă și fină, cu ochii adânci și perfizi ca doi demoni.

Sub cerul clar al patriei lui Taras Bulba, cu gândul dus în lumea stelelor, cu capul pe brațele ei, aș simți cuprinzându-mă farmecul fără nume al poveștilor din copilărie și în sufletul meu ar lua viață cea mai divină dintre poeme.

SEARĂ DE MAI

Cer senin, noapte bună. Sus, deasupra unui plop, craiul nou roșiatic, ca de aramă topită, acoperit de un val de nor subțire, pare o geană de zână aruncată într-un ocean de întuneric.

Și mii de stele, ochi șireți, întrebători și mici, clipind de fericire, se înșiră pe tăria întunecată.

E atât de mare, atât de frumos visul care zboară din tăcerea imensă a nopței, din sclipirile argintii ale stelelor, încât sufletul nu mai poate răbda greaua robie a materiei și poruncește pornirilor bestiale să tacă dinaintea sublimului.

Stelele acelea! În fiecare din ele pare c-a împietrit un gând clar și o simfonie sonoră. Simți că în lumea aceea neînsuflețită și rece s-au dus prietenii pierduți de mult și că în fiecare din acele sclipiri zvâcnește o inimă omenească, o inimă care a simțit, a iubit și a suferit.

Și pe când tu, biet copil îndrăgostit, stai la fereastra ei așteptând-o să apară și să-ți arunce o privire învăpăiată, ele din înălțimea lor întunecată trimit peste capul tău blond de efeb raze senine, raze de bunătate supremă, cari îți pătrund în suflet și fac să vibreze și cele mai tainice coarde de imnul vrăjit al iubirii imense.

...Ea vine: stea blândă, cu ochi adânci și limpezi ca izvorul vioi de munte, și, în sărutarea buzelor ei, în văpaia ochilor ei, stelele pun splendori din povești și farmecul senin al unui suflet de fecioară.

LILIACUL

Am văzut de toate culorile și de toate nuanțele. Am văzut liliac albastru deschis ca cerul de primăvară, albastru ca ochii de fecioară fără vise, am văzut liliac roș, de un roș sfios și delicat ca un amurg de duminică; am văzut liliac alb ca o rochie de inocență și alb ca un vis de poet cast. Am văzut liliac de toate culorile și de toate nuanțele!

Dar odată am văzut unul care pălise de prea multă castitate. El sta singuratec pe tulpina sa fragedă și din petalele sale părea că se revărsă o dulce melancolie. Poate era melancolia viselor cari pieriseră; poate era melancolia castității care ținuse prea mult. Un tremur ușor îl scutura, și polenul său părea ca niște lacrimi de aur, căci l-am văzut ca pălise de prea multă castitate.

Le-am dat o parte din sufletul meu acestor simbolice flori ale primăverii și în fiecare dimineață îmi las privirile calde să cadă deasupra lor cu dragostea mângâierilor de mamă. Ele sunt trecutul și durerile mele, iubirile și plângerile de odinioară, și în parfumul lor discret mi-a apărut pentru întâia oară fața visătoare a fecioarei iubite. Am pentru ele îngrijiri tainice și duioase, căci le-am dat o parte din sufletul meu acestor simbolice flori ale primăverii.

De ziua splendidă de azi, care e ziua ta, îți trimit o ramură bogată de liliac alb și cast. El îți va aminti de visele feciorelnice de altădată și poate că în tremurarea unui superb amurg de primăvară îți va aduce înainte, ca o icoană clară, chipul depărtat al celui pe care l-ai uitat. Vor trece zile și se vor mări depărtările, dar poate că el va veni odată, oricât de târzie va fi această dată. Eu le-am udat cu roua lacrimilor mele și cu adierea rugăciunilor mele le-am binecuvântat de ziua splendidă de azi, care e ziua ta.

GAVOTA DEPĂRTATĂ

Sus, în grădină la "Oppler", soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac cari se scaldă în razele aurite ca într-o mare de lumină. Tufele de liliac se apleacă ușor într-o parte și răspândesc albastrul lor deschis ca un fum de lămâie într-un templu închinat marelui Pan. Iar în depărtare, ca și cum ar fi pusă sub oglinda de apă străvezie, grădina surâde fericită, îmbătăta de lumină, amețită de parfum și încărcată de visuri primăvăratece.

Sus, în grădină la "Oppler", pe când soarele cade înspre seara peste tufe uriașe de liliac, o muzică liniștită cântă cântece dulci și prelungi pe note depărtate și melancolice. E ca un imn sfios care sar înălța singuratec spre cerul de azur. Iar jos, pierdută în mulțimea pestriță, casele parcă ar răsări curioase de sub acoperișurile lor curate de serbarea pacinică de sus. E contrastul între două vieți, din care una privește tristă în sus, fără a avea puterea să se urce, alta se înalță necontenit, deși melancolică, deși singuratecă.

Sus, în grădină la "Oppler", pe când soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac, plânge o gavotă pe sunete de flaut. E o gavotă dureroasă, ca o ultimă rugămintă, și sfâșietoare ca o ultimă privire. Lumea trece înainte veselă, pierdută în marea razelor de lumină, și lumea e gătită și mândră ca și cum ar fi luat parte la un mister religios. Dar nimeni n-ascultă, nimeni nu se oprește, toți trec înainte, plutind în farmecul vag dimprejur. Numai muzica plânge prelung pe note de flaut : "Ah, încă o gavotă, o singură gavotă".

Sus, în grădină la "Oppler", pe când soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac, ai trecut pe lângă mine, albă în rochia ta neagră. Privirile tale erau pierdute în depărtări și surâsul tău era tot așa de enigmatic și de provocator ca și odinioară, în timpurile acelea apuse, când, ostenită, te rugai de mine să te las să mai joci numai o singură gavotă, o ultima gavotă.

Erai la brațul altuia - la brațul aceluia de care îmi vorbeai atuncea cu atâta scârbă. Dar ai trecut pe lângă mine mândră și nepăsătoare, fără ca pe obrazul tău să se simtă măcar o tresărire. Iar muzica plânge depărtată: " Ah, încă o gavotă; o singură gavotă!"

Sus, în grădină la "Oppler", pe când soarele cade înspre seara peste tufe uriașe de liliac, se plânge câteodată pe furis.

FLORI CARI SE DUC

Parfum de flori uitate, părăsite!

Mă întorceam seara târziu acasă. Pe străzile singuratice și întunecate nici o mișcare și nici un zgomot. Tăcerea plutea deasupra ca un giulgiu negru. Numai pașii mei răsunau puternici pe pietrele mari de pe stradă. Și era în acest răsunet al lor ceva ca o prevestire tristă, ceva nedeslușit și plin de groază, pe care sufletul meu nici nu încerca măcar să-l hotărască.

Parfum de flori uitate, părăsite!

La ce mă gândeam ? Aproape la nimic. La drept vorbind, zgomotul sinistru al pașilor mă stăpâna cu melancolia sa dureroasă și gândurile păreau că se tem de a se preciza contururile lor. Un vânt ușor se ridicase, împrăștiind în întunericul dimprejur foile și florile veștede ale arborilor.

Parfum de flori uitate, părăsite!

Deodată zgomotul pașilor mei amuți. Un morman de flori veștede aduse de vânt stau la pământ, și pașii mei trecură peste petale albe fără zgomot, ca într-un vis.

Așa de curând înflorite și așa de curând ofilite! Eu nici nu băgasem bine de seamă marea lor podoabă, eu le așteptam să se deschidă și mai tare; eu nu le simțisem parfumul lor îmbătător și ele muriseră fără a-și fi oferit splendoarea lor feciorelnică.

Parfum de flori uitate, părăsite !

De câte ori în viață n-am așteptat adesea clipe dulci, uitând că cele mai dulci erau poate tocmai acele ale așteptării! Numai când ajungeam la momentul dorit, vedeam că adevărata fericire fusese în clipele stinse și că ea trecuse pe lângă noi fără să-o vedem.

Parfum de flori uitate, părăsite!

NOPTI DE MAI

Fiți binecuvântate, nopți de mai boltite de cer albastru și parfumate de flori de tei! Farmecul vostru suav m-a smuls din clipele vieții de astăzi și m-a dus cu ani în urmă, în timpurile scaldate în raze ale copilăriei, în tăcutul și liniștitul oraș moldovenesc, unde am învățat să visez.

Mai ții oare minte, frumoasa pribeagă
Acele nopți clare, în aur scaldate,
Când caldă privirea de visuri stelate
Cădea tremurând si-atâta de vagă?

E mult de atunci. Adesea mi se pare că a trecut un veac trist și lung, că totul a rămas așa de depărtat, încât niciodată n-am să mai pot vedea locurile și oamenii de atunci, că m-am depărtat pe un ocean ale cărui valuri n-aduc niciodată îndărăt pe călător.

Și totuși, în nopți suave de mai, totul mi se pare că s-a petrecut aseară și că nu s-a schimbat decât o parte neînsemnată din decorul care împodobește bogata scenă unde se juca furia iubirii noastre. În murmurul foilor de tei, în adierea ambroziacă a vântului încărcat de parfumul florilor, aștept să răsară ea, așa de candidă, așa de albă, așa de visătoare ca atunci.

Mai ții oare minte, frumoasă pribeagă,
Acele nopți clare, în aur scaldate,
Când caldă privirea de visuri stelate
Cădea tremurând si-atâta de vagă?

Fiți binecuvântate, nopți de mai, cari prin parfumul vostru suav mă smulgeți din clipele vieții de astăzi. Boltească tot mai adânc cerul vostru albastru și parfumează-vă tot mai tare parfumul îmbătător al florilor de tei.

REVEDERE

Într-una din seri mă întorceam acasă târziu, ca de obicei. Mergeam în neștire, cu o vagă melancolie în suflet, legănat de dulci și dureroase amintiri din trecut. Versuri duiioase și triste, frânturi de fraze aproape uitate, sunete pierdute în norul clipelor dispărute îmi reveneau în minte pentru a-mi mări și mai mult singurătatea.

Un cântec cu vorbe necunoscute suna în depărtare. Era un cântec din țările sudice, un cântec pasionat și cald, unul din acele cântece cari mă entuziasmaseră odinioară. Dar nu știi de ce în seara aceea cântecul mi se părea trist, nespus de trist.

Aveam dorința de a plânge pe notele sale clare, de a plânge lacrimi calde pe trecutul rece.

Și cum înaintam așa, mă pierdii pe străzile întunecate ale capitalei, unde zgomotul pașilor mei răsuna în noapte prelung și straniu. Nu era nimeni. Abia peste câteva momente o trăsură se auzi venind din depărtare. Nu luai seama și poate aș fi mers înainte, pierdut în vaga mea melancolie și legănat de dulcile și dureroasele amintiri din trecut, dacă trăsura nu s-ar fi oprit aproape de mine și din ea n-ar fi sărit o femeie tânără, zveltă, cu ochi mari și adânci.

În întunec am tresărit. Aducerile-aminte se precizau și melancolia mea lua forme hotărâte. Ieșii la lumina pentru a privi mai de aproape pe frumoasa necunoscută.

Ea mă văzu și se dete un pas îndărăt în întunec.

Mă recunoscuse, după cum o recunoscusem și eu.

Și într-un moment de nebună mândrie am plecat repede înainte fără un cuvânt, fără un gest, muncit de aducerile-aminte și de melancolia mea sfâșietoare.

CÎNTEC UITAT

... și coardele vorbiră prelung și trist. Eu n-aș fi voit să le ascult, căci știam bine amara durere care zăcea în glasul lor, dar ele suspinară așa de rugător și notele se tânguiau așa de sfâșietor, încât am rămas pe loc, ca și când mi-ar fi fost ochii prinși de ademenirea ucigătoare a unei prăpastii.

Iar coardele vorbiră prelung și trist. O notă stângace sălta tremurând ca o umbră ce se mișcă fantastică într-o alee umbrită de tei negrii în noapte. Noapte de vară!

Cărarea se desfăcea albă și prăfuită ca un pod de argint peste pământul adormit. Copacii stăteau nemișcați ca niște copaci fermecați de poveste veche și luna părea prinsă pe imensa boltă albastră. Câmpul se întindea ca un strat de flori albe, și în toată această magie strălucită și ciudată a nopții numai umbrele negre ale teilor își lăsau dulcele lor mister ca un vis duios peste o serbare veselă.

Și coardele spuseră prelung și trist povestea înainte.

O notă ușoară sălta zglobie ca o rază de lună furișată prin frunzișul des al ramurilor. Ramuri întinse peste un drum de visuri!

Drumul se umbrea mai tare, ramurile se întindeau mai mult și visul se făcea mai nerăbdător. Fruntea se ridica în sus ca o cugetare plină de cutezanță și inima bătea ritmul viitoarelor fericiri. Portița verde apărea scăldată în raze de lună și n-a fost niciodată pridvor de biserică mai cu evlavie călcat decât pragul acelei portițe.

Și coardele spuseră prelung și trist povestea înainte.

O nota suavă se înălța lină ca o față de madonă melancolică într-un templu curios. Grădina era un templu, și madona avea ochi mari și visători, iar părul îi cădea peste umeri ca o mantie regală.

O, notele triste, o, madonă părăsită, o cântecul uitat!

FECIOARA NECUNOSCUȚĂ

După *L'Étrangère* de Epharim Mikhael

Corul cânta un cântec straniu și nobil, un cântec din țările depărtate:

"Ea apăru într-o seară, albă și misterioasă, și de departe întinse către mulțimea ostenită mâinile sale dulci ca niște flori de pace. Ea păstra în păr și în haine un lung parfum de glorie și de divinitate, și pentru că dormise sub sfintele stele, tot corpul sau era pătruns de claritate.

Ea veni, în timp ce o umbră olimpiană umplea cerurile deșarte și mantia sa era țesută în argint, iar peste obrazul feciorelnic noaptea trimetea mângâieri mistice, iar vântul îi vorbea de lungi voluptăți. Dar pe când în oraș se aprindeau luminile palide, ea mergea căutând pe fabulosul amant demn de sărutările sale.

Și mulțimea o văzu, și mulțimea urlă:

„Du-te! Ni-e teamă de ochii tăi plini de auroră. Tu vrei să ne aduci vechile visuri și idealuri clare și noi am ucis de mult visurile și idealurile clare.”

Și mulțimea o văzu, și mulțimea urlă.

Femeile o văzură și, părăsind pragurile, uitară de lucru și de viața lor tristă și urmărind pe mândra streină, care păta țara de parfumuri cerești și făcea în umbra fină gestul zeilor tineri și al crinilor strălucitori.

Noaptea se întindea criminală; cerul înflori de stele limpezi, lucind ca o grădină miraculoasă, și femeile simțiră în inima lor rece crescând mânia fulgerătoare.

Se vedea arzând în fundul ochilor pizmătareți orgoliul misterios de a pângări frumusețea.

Și cu pietre ascuțite și cu vorbe grele închiseră gura care știa secretul cuvintelor melodioase și asupra moartei divine cu mâinile lor spurcate se răzburară pe dragoste, pe visuri și pe idealuri."

Ah! unde auzisem eu cântecul acesta încă o dată!

NOPTILE DE LEGENDE

Nopti împovărătoare, nopți de vară monotonă și lungă! Ce trist vă port în suflet în ceasuri de singuratecă rătăcire, când visul cade spre amurgurile tragice în cari se cufundară iubirile mele ca un tezaur în mare, un tezaur misterios în marea adâncă!

Gândul meu se duce mereu către misterele trecute și în zadar florile fragede de astăzi îmi surâd; ele par că tremură sub un vânt de doliu și parfumul lor e trist ca un cântec ce moare în depărtare.

Mi-amintesc de serile fabuloase și de pădurile întunecate unde nu mă aștepta decât straniul glas al cornurilor de vânătoare și visez nopțile fermecate când ironia nu insulta inima mea castă și când dormeam sub bolta ramurilor lungi unde nu-și lăsaseră tristețea decât duioasele raze de lună.

Nopti împovărătoare, nopți de vară monotonă și lungă!

Oh, aș vrea să fug către mările lucitoare, către grădinile îmbălsămate și către pădurile de legende. Să plec cu roze albe în mână și să las din ochi naivi să cadă surâsuri clare ca niște petale fragede din degete de fecioară, petale curate împrăștiate pe drumuri luminoase.

Să nu turbure nimeni seninul meu somn de pribeag și diminețele zgomotoase să nu sune chemarea la vecinicul martiriu al visurilor grele. Să fie noapte de pace și umbră duioasă; florile să tremure încet pe tulpina lor subțire, iar vânturile să pară că plâng pe un frate .

Tăcere magică! Să nu se audă nici zgomotul aripelor păsărilor rătăcite!

FĂGĂDUIELILE ETERNE

Cădea pacea duioasă a unei seri calde de vară și în umbra fină și străvezie fiecare linie răsărea clară ca și cum ar fi fost desemnată pe catifea neagră. Un turn se înălța în depărtare ca o săgeată, în timp ce, splendid și fantastic, un colț înstelat de cer părea o oglindă adâncă, zugrăvită cu flori de aur.

În sufletul meu melancolic un vis cu colori palide se deschidea ca un crin. Măinile-mi rătăceau în neștire pe petalele roșii de trandafiri răsfoiți, și pe cărările singuratece și întunecate venea un parfum de depărtare și de îmbătătoare făgăduieli.

Eram sătul de gândurile și de iluziile mele grele ca o cunună de spini, sătul de speranțele cari mințeau întotdeauna. Dar inima-mi se înspăimânta în fața unei hotărâri puternice și drumul mântuirii îmi părea lung și friguros. Voiam să adorm printre corolele roșii și să rămân așa până în ceasul cuvântului evanghelic; vechea mea boală, speranța, nu mă părăsise încă.

Dacă în sufletul meu va încolți floarea magică mult așteptată? Dacă cerul se va lumina încă o dată de dorințele mele împlinite?

Și mâinile-mi rătăceau în neștire pe petalele roșii de trandafiri răsfoiați, pe când pe cărările singuratece și întunecate venea un parfum de depărtare și de îmbătătoare făgăduieli.

TÂRZIU

E târziu. Afară nici un zgomot, doar din când în când un vânt ușor mișcă frunzele.

Luna își toarce prin perdele pânza argintie pe canapelele din odăița ei.

Se-nalță către bolțile odăiței un parfum plăcut de violete.

Ea, neliniștită, se plimbă cu pași ușori: "Nu mai vine... nu mai vine..." Ajunge în dreptul ferestrei, își adâncește privirile în nesfârșitul albastru al cerului să-și cate steaua.

Un zgomot. E el! Și surâzândă s-aplecă pe fereastra; dar zadarnică așteptare. A fost vântul.

"Nu mai vine... nu mai vine..."

Nervoasă, s-așează pe o canapea cu capul între mâini și plânge ... pe mormântul iluziilor.

"O, de ce nu mă iubește cu ardoarea, cu patima de dinainte?"

și plânge, plânge mereu, văzându-și zdrobit visul de iubire odinioară țesut în taina grădinii, în freamătul duios al frunzelor.

Cu gândirea aiurita, se scoală în sus. Același nimic, aceeași singurătate o-nconjoară.

În fiecare fâșâit de frunze înțelege un zdrobitor cânt de jale. Ce tristă-i !

În timpul când îl primea în odăița ei muiată în parfumul iubirei se lăsa pradă săruturilor lui nebune.

Acum n-o mai iubește, știe! și pornește din nou să plângă, dând drum gândurilor să lunece înapoi pe cărarea timpului.

E târziu. Afară nici un zgomot. Doar din când în când pornește un fâșâit ușor de frunze.

CÂNTĂ!

Văzduhul se topea în dulcele parfum al liliiecilor înfloriți.
Un vânt ușor mișca frunzele și tainic străbătea prin argintiile raze de lună.

Cuprinși în beția vrăjită a iubirei, el o roagă încet : "O, cântă-mi tu, femeie, idolul iubirii, cântă un cânt duios; cu vibrațiile vocii tale atinge coardele învechitei mele inimi. Atinge, cum ușor zefirul din amurg atinge și înviorează cu aripile sale o floare, înlătură tristețea din sufletu-mi chinuit de dureri, risipește norii deziluziei de pe cerul mintii mele. Mai cântă-mi cum îmi cântai odinioară pe malul tăcutului lac, și pierdut într-o lină aiurare să simt cum, pe raza gândirii, mă înalț în lumi ideale.

Cântă, tu, frumoasă!...

Cântă-mi, s-adorm sub farmecul neînțeleș al vocii tale, sa mai visez odată vremurile de atunci, stinse în haosul trecutului, să mai mă ridic în lumea închipuirilor pe treptele vibrațiilor duioase. Îngână vocea ta cu șoapta frunzelor..."

Ultimele lui cuvinte fură înecate de valurile unor lungi sărutări.

...Și fermecătoarea cu ochii negri începu un cânt așa de dulce, încât și zefirul a adormit în frunze. Și notele ieșeau tot mai line, mai tremurânde din pieptul plin de dor.

GLASUL LUNCILOR

Am primit zilele trecute o scrisoare. E o scrisoare mică și fină, sosită de departe, din țara Moldovei, din lunca Siretului, luncă mare și fermecătoare, plină de adânci evocări de viață veche și luminoasă ca o idilă de Teocrit.

De la cineva venea scrisoarea? N-aș putea spune. N-am văzut niciodată pe aceea care a scris-o și în zadar aș cerca să las să tremure aripa diafană a visurilor pe romantismul vag al închipuirilor. Și totuși... Bănuiesc un suflet aprins de lumină, trăind sub claritatea albastră a imensei bolți a cerului de țară, înfrățindu-și glasul cu murmurul izvoarelor și ochii cu dulcele amurg al verei.

...Și iată de ce dimineața mă surprinde astăzi veghind pe rânduri palide, din cari încerc să încheg o tristă poemă, care ar fi poema unei vieți de cavalier rătăcitor ce se tot duce înainte, pierdut în visurile sale nebuloase, în timp ce rămâne îndărăt, clară și senină, lunca mare și plină de o îmbătătoare făgăduință de viață.

Am rătăcit adesea prin aceasta luncă. În asfințiturile de soare, ea seamănă cu o stepă ucrainiană, și printre iarba sa înaltă și florile sălbatece nu o dată m-am așteptat să văd capuri de războinici cazaci răsărind la chemarea mea - un fel de Taras Bulba moldovean.

Cât sunt de departe toate acestea și ce frumoase erau! O notă de doină, un cuvânt în treacăt, o scrisoare de la o necunoscută sunt în stare să mi le aducă înainte cu toată puterea de odinioară.

Ah, cine ar mai recunoaște în ofilitul tânăr de acum pe Taras Bulba moldoveanul de odinioară ?!

BĂTRÂNUL CARE CÂNTĂ

Kennst du das Land wo die Zitronen bluh'n...

De pe coardele ghitarei se desprind note duioase și tremurând își iau zborul spre ceruri calde, pline de văpăi subite.

În cântecul său e strălucirea soarelui de amiază, e dulcea mângâiere a razelor amurgului de toamnă sudică, e clara lumină a stelelor, e licărire tainică de pe câmpul plin de șoapte vrăjite ale zânelor cari joacă dansuri stranii în văzduhul plin de fiorii razelor lunii...

Kennst du das Land wo die Zitronen bluh'n...

Și bătrânul, în ochi reflectând văpaia tinereței pierdute, cântă... în cântecul sau trăiesc frumoasele de odinioară, cu părul lor de aur, cu ochii lor senini și străvezii ca zarea. Una e adormită de mult într-un castel fermecat pe o insulă îndepărtată. Porțile castelului sunt fecate de tulpinile subțiri dar puternice ale trandafirilor. Ghimpii lor tari și aspri stau de pază frumoasei adormite, și trubadurii, cari, atrași din depărtare de mirosul îmbătător al miilor de roze ce acoperă lăcașul cel de taină, vor să intre, își rănesc mâinile și fețele lor albe, dar nu pot, nu pot să pătrundă până la zâna blondă ce doarme.

Unul singur, unul, a pătruns, și zâna, deschizând ochi mari și limpezi...

Kennst du das Land wo die Zitronen bluh'n...

Și cânta bătrânul; fața lui e îmbujorată de un foc lăuntric, privirea lui rătăcește pe culmi de munți albaștri, și mâinile lui tremură, tremură, tremură pe coardele vii ale ghitarei, și notele curg, blânde, mângâioase, pline de basme și de vis mistic.

Iar la doi pași de el o fetiță candidă, mică, gingașă. Ea învăluie într-o privire serioasă și caldă pe bătrânul care cântă bătrâna-i durere.

E amurgul unei viziuni și aurora unui vis.

FIGURĂ SUAVĂ

Trecutul nu e noaptea întunecoasă în care abia ici-colo se zărește din negură lucirea unei stele; trecutul este zarea clară, aurie, fină, din care se desprinde amintirea curată, vie, suavă.

Eram copil și-n mintea mea poveștile erau însuflețite de o viață negrăită de dulce. Făt-Frumos, călare pe un cal cu nări de foc, se avântă spre cetățile de argint; Ileana Cosânzeana, cu ochi limpezi, cu trăsături moi și blonde, cu costița de aur sclipitoare, cu buzele subțiri și vinete de plăcere intensă; Statu Palmă, acest Quasimodo al basmelor noastre, ghemuit și strâmb: toți aceștia erau vii, gesticulau, stăteau de vorbă cu mine, și adesea în nopțile senine, străbătute de firul lunii, Făt-Frumos binevoia să se pogoare din înălțimile albastre la căpătâiul meu și cu un glas poruncitor de blând îmi zicea: "Încalecă, micule!" și săream vioi pe spinarea puternică a nerăbdătorului cal cu nările de foc și ne luam sprinteni zborul spre norii albi și mici din înaltul cerului.

Și pieptul meu bicisnic sorbea în valuri mari aerul rece și limpede al înălțimilor albastre și-mi simțeam trupul înviorat la freamătul fără nume al pădurii de argint, și dimineața, când mă trezeam din somnul meu țesut din razele de lună, privirea mea rătăcea, plină încă de vis și de suflet plină.

Într-o seară, sub lumina șovăielnică și vioaie a candelabrelor, într-un salon plin de lume, de o lume stupidă și rea, am văzut o figură de fecioară candidă.

Și de atunci n-am mai văzut nici un vals, nici candelabre, n-am auzit nici muzică, nici vuiet, ci am rămas pierdut în visuri privind-o, întrupare clară a unei lumi lăuntrice.

Capul ei, un cap micuț, cu ochi verzi, plini de lumina dulce; niște ochi cum trebuie să-i fi avut Sfânta Fecioară în ziua Bunei-Vestiri; niște ochi liniștiți și limpezi, cu privirea dusă în întinsul zării.

... și i-am spus tainic c-o iubesc. M-a privit zâmbind, și zâmbetul ei nu l-am uitat nici până astăzi.

... Suavă și zveltă ca o liană, ea se desprinde și astăzi din cerul blând al serii de april și vine de mă mângâie pe frunte cu mâna ei albă.

AMEAZI DE VARĂ

Bolta albastră se întindea nesfârșită ca o imensă mantie regală întinsă din înălțimi peste clara ameazi de vară. Soarele de aur viu și înflăcărat pune reflecte blonde peste azurul care e atât de intens, încât îndurează cu puritatea lui sărmanii ochi oboșiți. Sub lumina sa cruda oameni și lucrurile răsar ca niște schițe cu apă tare reliefate de un puternic maestru cu mâna sigură, cu desemnul hotărât.

De la umbră, cascada aceasta înfierbântată de aur și azur ia nuanțe nesfârșite, trece prin toate tonurile și se pierde într-o armonie supremă.

"Curgea o vară dulce în aer". Ah, sunt departe formele întunecate și nehotărâte de odinioară. Departe, ceața și valul de posomorâre cari se lăsau altădată așa de împovăraătoare peste inimi.

O clipă, gândirile se înalță limpezi spre azurul auriu de sus, și dacă o poema își tremură versurile sale prin aerul cald, acea poemă e clasică și clară, versurile sale au voluptatea versurilor omerice, armonia sa e armonia mărilor de Sud, îmbătate de lumină și culoare.

"Curgea o vara dulce în aer". De ce versul acesta afit de senin și care vine cu o stăruința atât de regulata pare a pune o umbra de durere peste azurul acesta fără margini ?

Încerc sa-l uit, dar încercarea e zadarnica.

Și atunci mă afund în amintirile din trecut, caut sa cunosc autorul, si...

Ah, da ! Autorul e acel nenorocit care pe o astfel de ameazi de vara a fost dus la casa neagra a nebunilor.

Acum înțeleg tristețea evocată de vers !

PE ARIPA ZEFIRULUI

Șăgalnic adie zefirul, șoptind o poveste ușoară și dulce, povestea iubirii zvăpăiate ce se desprinde viu din cadrul copilăriei mele.

Este un ungher de țară pe care-l văd adeseori, acolo îmi petrec eu nopțile. Nu bine am închis ochii, și vine o rază din stele de mă fură din lumea prozei. Trupul meu doarme somn greu: e obosit de muncă, dar eu, sufletul, mă simt ușor ca un fulg și zbor... zbor sprinten prin regiuni muiate în splendoarea prafului de stele și argintul râurilor, cari șoptesc cântece de dragoste în nopțile cu lună, poleiește calea eterică a visului meu.

Mă duc, mă duc cu gândul și ajung într-o grădină măiastră. Pun piciorul pe un pământ vânăt de sărutările fierbinți ale soarelui și de sărutările stranii ale stelelor.

E un pământ ciudat, un pământ care a simțit, a iubit, a cântat, a visat cu poezii, cu amănții, cu visătorii... un pământ care a sorbit raze vii din ochi mari și negrii ce turbură și dau fiori.

E un pământ care, pătruns de melodia dulce a poveștilor din copilărie, o cântă în fiecare noapte acelor ce știu să asculte șaptele zânelor.

În fund sunt mălinii cu frunze întunecate, sub cari am plâns în serile triste, sunt mălinii cari mai păstrează în farmecul lor eoul pierdut al sărutărilor pătimeșe, sunt mălinii pe ale căror frunze sclipește încă roua dimineților de fericire ușoară, sunt mălinii ale căror frunze întunecate cântă povestea gravă a morții unui suflet...

Acolo am trăit o viață. Adeseori trecut-am pe dunga luminoasă a catariei, alături de iubită. Ea pășea ca-n vis pe pământul înfiorat de splendoarea nopții lunare și capul ei micuț și drag se lăsa galeș pe pieptul meu de tânăr. Aspiram în valuri mici răsufierea ei caldă de patimă și sufletele noastre cântau o cântare numai de noi înțeleasă, o cântare hieratică, sfânta, cântarea stepelor de argint peste care a plutit divinul suflet al lui Gogol.

Când amintirile acestea prind să zboare în văzduhul vrăjit, natura întregă devine o liră imensă, și Ossian începe să cânte, și cântă...

VIS PIERDUT

Văzduhul se topea în flacăra de aur a mângâiosului amurg. Ultimele raze de soare dedeau sărutări vii florilor palide. Era ceasul despărțirii și era liniște.

În alee te așteptam pe tine.

Frunzele cântau un cântec vag și tânguitor. La fiecare mișcare tresăream: parcă-ți auzeam pasul.

Am stat așa mult timp, cu privirile ținute spre locul din care tu apăreai altădată, minune cu ochi mari, în cari plutește melancolia dulce a serilor de toamnă.

Dar zadarnică așteptare!...

Târziu de tot am plecat, cu sufletul înecat în duiosie, știind că m-ai dat uitării pe vecinicie.

Ce ușor ai uitat trecutul!... Trecutul în care zac îngropate atâtea patimi, atâtea visuri făurite în nopțile cu lună!

Pierduți în taina orei sfinte, ne-am înjghebat în umbră poema dulce a iubirii, și am pus în ea atâta simțire, atâta farmec!

Dar tu ai fost vis de-o clipă, vis pierdut...

De ce ai venit să răscolești inima unui biet visător; de ce?... și de ce acum m-ai dat uitării, femeie fără inimă! De ce?... Mi-ai zâmbit și mă credeam fericit, dar iubirea ta a fost o înșelăciune de o clipă și pieptul meu s-a sfâșiat de durere.

O! vis pierdut, mai apari odată în calea vieții mele, apari, vis pierdut, răsari din noapte...

PE APĂ

În fundul zării, departe, tot mai mic, un punct alb, o corabie rătăcită a unui biet pescar se pierde în nesfârșirea albastră. Din când în când, pe deasupra apei, trec stoluri întregi de păsări nocturne și cu glasul lor împart pe întinderea ei fiorii singurătății și urâtul .

O adiere dulce, răcoroasă vine din depărtări pe mal, ca să înfioreze petalele florilor adormite. Pe bolta cerului atât de clară, printre puzderia de stele - ochi albaştri ce tremură sfioși la atingerea unui sărut - și-a făcut apariția luna pală și tăcută, iar ploaia razelor sale topește argintul pe cețuri.

Ce noapte frumoasă!

În urma lui se estompează pe depărtatul mal conturul munților albiți de vremuri.

Pribeag pescar!... Ce dor ascuns îl mână să meargă tot înainte? Chipul blând al iubitei, icoana visurilor sale.

Și în noaptea asta albastră îngână dorul ei un cânt duios, un cânt în care se oglindește durerea sufletului său ars de flacăra iubirii.

...Târziu de tot cântul a încetat... Corabia înaintează, licărind în depărtare, ca un mic punct alb în imensitatea albastră.

Acum nu se mai zărește, dar luna liniștită plânge, în pacea sfântă a nopții, cu lacrimi de argint, pe rătăcitul pescar.

NOAPTE DE VARĂ

În depărtata boltă cerească una câte una s-aprind stelele tremurătoare.

Pământul e înconjurat de mantia întunecoasă a nopții. Încet și galeș luna se ivește după dealuri și trece pe cerul liniștit de aur. Toate sunt îmbrăcate în lumina de raze argintii de lună. Pădurea își lățește umbra mereu, ca și un monstru gigant. Copacii se par însuflețiți. Molcomul zefir aduce de prin câmp miros de iarbă și de flori.

Ca niște santinele misterioase ale câmpului și se par snopii și clăile. Ici-colo, câte un licurici lucește în depărtare, arătându-mi calea pribegiei. Din când în când, din fânul poleit cu ghizdei răsună câte un țârâit de greier, semnul liniștei ce domnește peste câmpii și dealuri.

Calea robilor se vede în toată întinderea ei.

Din când în când cade câte o stea, lăsând în urma ei o dără luminoasă. Satul doarme pierdut în iarba rourată.

Din când în când se mai înalță o scânteie de la pârjoalele de pe deal. Pe movilă se ridică flăcări albăstirii de la comoară.

Sunt singur, doar umbra mă urmărește pas cu pas.

Când o sa scap și de ea?...

Încet și ritmic, ca un val, se aude de la stână, pe a aerului unde, o doină din caval, îngânată de murmurul apei.

"Plutească fericirea și liniștea peste tot!"

PRIBEAG

Pribeag, ca frunza palidă de toamnă dusă de vânturi, rătăcesc pe drumuri necunoscute. În calea vieții mele durerea mi-a fost intimă. Nicăieri n-am putut să-mi găsesc fericirea. Am voit să-mi înec durerea în singurătate. Tot ce mă înconjoară este trist. Camera îmi pare atât de tristă, că pare muiată în Lacrimoza.

Am plecat la țară. În pacea sfântă a naturii am voit să uit totul. Mă duceam în fiecare zi la izvor. În murmurul lui înțelegeam cuvintele dulci, alinătoare ale mamei. Un cântec dulce, duios, adormitor fredonează zefirul prin frunzele sălciilor plecate. La umbra pletoasă a lor mi se deșteaptă senzațiuni de singurătate, de pace. În simplitatea această a naturii am găsit ceea ce doream: liniște. Am aruncat peste tot trecutul valul nepăsării.

O vrajă se desprinde din singurătatea care mă înconjoară. Furat de visele fericirii, mi-apare ea, aceea care m-a înțeles. Și o chem cu glas ușor, stins aproape de patima dragostei.

Cât aș dori s-o am lângă mine, să uităm această lume, cu toate că este așa de aproape de noi, să ne credem singuri. Ea doară a înțeles ca un suflet ca al meu așteaptă numai să fie iubit pentru a reveni la viață. Și gândurile acestea deveneau mai impulsive.

Când îi spuneam că sunt pribeag, n-am pe nimeni, cât o înduioșau aceste cuvinte, ca un plâns!... Știa că iubirea e sinceră, dar smulge din inimă cuvinte sentimentale. Și din trist ce eram, căzui într-o deprimare sufletească.

Când m-am despărțit de acele locuri, m-am simțit și mai trist: mă despărțeam de acel cer senin care-mi da gândiri senine, care-mi înviora sufletul.

DRAGOSTEA

Ce dulci senzații simți când ești lângă ființa cea pe care o adori; când capul ei se-nclina ușor pe pieptul tău, iar părul ei tremură ușor în adierile vântului încet de seară. Senzații vagi cari turbură dulci zbuciumări sufletești.

În legănarea dulce a unui vis plăcut te-nalță imaterializat în sferi necunoscute, și acolo petreci clipe fericite. Ea te alintă cu cuvinte mângâioase, tu, pierdut ca-n fața unei minuni, extaziat, privești la ea, întruparea celui mai frumos vis al tău.

Iubești!

Din vraja ochilor ei îți țeși cel mai mare, cel mai frumos vis al vieții tale. În farmecul omorât al îmbrățișărilor isterice simți senzațiuni noi; ademenitoare e mreața lor, și viața care până aici îți părea un ce vag, întunecat, prinde înțeleș, și un înțeleș pe cât de dureros, pe atât de viu.

Viața se pierde, viața se duce din pieptul tău în suflări mari și repezi, cum ard grabnic și în flăcări mari clădirile de scânduri. Văpaia aruncă mari reflexe roșii, în întuneric și în lumina lor bolnavă prind ființă vedeniile din trecut.

E dragostea mare, nebună, omorătoare, e mândria pe care ți-o da suportarea durerii, e fiorul pe care ți-l trece prin trup voluptatea cârnii chinuite.

Și pentru nevrozați nu e altă iubire.

EA DOARME

Ea doarme. În părul ei sunt prinse flori palide de crizanteme, flori muiate în lacrimi de dor. Mirosul lor se topește în aerul calm. Pe fața ei dulce, îmbujorată de reflexul unor roze de la piept, pe ochii ei cu lungi gene se lasă în zbor molatec frunzele pale. În jurul gâtului ei de marmură sunt întoarse șiruri de mărgean.

Ce frumoasă este! E o întrupare ideală, e o minune pe care numai mintea unui poet o poate visa!

Zâmbește. Șireata, ce o fi visat?! Desigur vreun Făt-Frumos, cu ochi albaștri ca cerul lunei de mai, cu bucle aurii ca spicul de grâu și cu buzele carmine, Făt-Frumos ce o alinta seducător de dulce.

S-a înfiorat ușor! A sărutat-o, și pe figura ei se lăsa ușor umbra unei melancolii. Făt-Frumos a fugit... și sufletul ei s-a întristat în urma lui.

Ar vrea încă o dată să-l prindă în mreaja visului ușor.

Adoarme soarele după vârful unor dealuri. O rază răzleață se furișează și o sărută. Coboară umbra plină de visuri a serilor de vară. Prin frunze adie șoptirile unui vânt. Ca niște fulgi ușori printre flori zburau popoare întregi de fluturi.

Și florile de salcâmi cădeau încet.

Ea, simțind raza caldă a soarelui, se scoală aiurită.

Cată în juru-i. Nimic, aceeași liniște!

Își simte sufletul îndurerat în urma aceluia vis de o clipă!

Depart, din luncă, pe aripile adierilor vin notele unui cânt duios, și ea își simte sufletul tot mai îndurerat. Cântă, și frunzele prinse în farmecul cântărei se leagănă încet sub impresia duioaselor note tremurânde.

Zadarnic cată să alunge imaginea aceluia vis :

Făt-Frumos va apărea veșnic în imaginația ei !

A fost un vis ce nu se uita!

ÎN ORE DE LINIȘTE

Soarele apunea măreț în seculara pădure atârnată de coastele stâncoase ale munților din față, prefăcând-o într-un ocean de jeratec. Cerul, în acea parte de un roșu-aprins, care se pierdea cu cât înainta în albastrul strălucitor din partea opusă, da o senzație de o armonie desăvârșită.

Răcoarea plăcută, tabloul extraordinar pe care natura cu măiestrie îl dezvălea punea pe fruntea mea o fericire ideală.

Noaptea, încet-încet, își întindea poezia ei cernită, creațiunile ei fantastice cu forme bizare se apropiau de mine. Și nu știu prin ce asociație de idei gândul îmi zboară îndărăt peste zeci de secole la epopeile minunate și nemuritoare ale popoarelor, dintre care unele sunt îmbătrânite, altele dispărute de vremuri. Mă mișcă mult acele narațiuni de o antică frumusețe și deodată fantasia mea ațâțată începe să lucreze. În epopeile ce ea făurește, eu sunt eroul, eroul vecinic învingător; eu alerg în lumea basmelor pe cai năzdravani către locașurile ascunse ale zânelor; eu mai aproape de realitate - străbat cotiturile potecele de munți urieși și mă urc la ea, la vreo fecioară care mă așteaptă plângând, și sărut gurița care mă cheamă așa de gingaș!

Pe pârlăș, în apus, copile de o frumusețe și de o voluptate uimitoare se scaldau în unda cristalină, cântând fermecător de dulce.

Iar eu mă scoborâsem în imensa vale, de unde priveam spre ele, și din când în când mi se părea că mă cheamă pe mine, singurul muritor din acea vale, ca să le admir frumusețea lor, de care păreau așa de mândre!...

CEI DOI SOLITARI

În fiecare seară, când roua se lasă discretă pe sânuri albe de crin, el și ea merg alături pe nisipul moale al potecilor. Pășesc încet, privirile lor grave nu mai cată să pătrundă noaptea, razele stelelor se răsfrâng searbăde în ochii lor oboșiți de un chin vechi. Gem vârfurile de ploi la suflarea caldă a vântului de vara. Iperion se-nalță trist și mândru pe boltă. Pe sufletele solitarilor se lasă, grele ca plumbul, aripele cobei.

Crizantemele întind în zadar spre dânsii voluptatea de mătase a petalelor viori, în zadar garoafele roșii trimit sărutări de foc; cei doi trec gravi, cu ochii pierduți în lumi apuse.

.....

De ce mai trăiesc? E singura întrebare care-i mai chinuie, și desigur că această întrebare e pentru ei ultimul farmec al vieții. Când oboșiți de goana idealurilor fine și amăgitoare enigma vieții le va părea lipsită de interes, ei vor fi două statue de piatră zvârlite de un nebun într-o gradină vrăjită.

Natura se va-nfiora când buzele-i fierbinți vor atinge piatra aspră și rece și razele lunii vor merge să turbure pe alții.

Nenorociții solitari!

SIMȚIRI STINSE

Seri petrecute în genunchi, pierdut în extaz în fața ei ca înaintea unei sfinte, mă rugam să fiu părtaș fericirii. Când glasul ei - mai dulce ca murmurul de palmieri în nopți senine - mi-a spus cuvântul suprem, amuțite doruri s-au deșteptat în mine. Eram fericit, glasul ei era un cânt. Și visele m-au prins în lanțul lor când mi-a vorbit ea. Suspine lungi s-au desprins din sufletul meu. Am sorbit dulceața de pe petalele buzelor ei roz-albe; și cu surâsuri fluturatică a aprins în mine nebuna dorință. Plăceri înviorătoare îmi excitau dorinți. Adia un vânt ușor, părea un lin fâlfâit de aripi invizibile. Ieșite din caliciul florilor, parfumuri dulci pluteau în jurul nostru în noaptea melancolică de vară. Eram singuri. Se estompa în depărtarea întunecoasă conturul caselor: păreau niște morminte, învăluite de aceeași liniște din cimitire.

Am mai așteptat-o de-a lungul nopților singuratece de vară. Vărsa eterna-i claritate luna peste același pom sub care razele sale mângâiau în vremuri palida față a iubitei.

Am înțeles totul: m-a uitat. Și am plecat cu sufletul jălit, ascuns sub valul unei adânci tristeți, am plecat. Simțiri învăpăiate altădată, reaprindeți-vă în suflet! Vreau să simt fiori de dragoste.

Ascuns, retras, umil, adorând doar imagina ei, un plâns duios de apuse vremuri se deșteaptă în priviri și cad picuri mari peste portretul adorat.

Simțiri stinse!

Teiul își înalță fruntea către eternul cer albastru și pare cufundat într-un vis liniștit, senin.

Adierea fermecătoare a vântului de altădată acum îmi pare un glas trist de clopot la înmormântarea iluziilor.

Simțiri stinse!...

SINGUR

Una câte una cad frunzele irosite în liniștea amurgului trist de toamnă. E un plâns, o jale în întreaga fire. O nedeslușită melancolie învăluie totul. Amurgul își tremură para în duișoia serii. Se înalță de la o casă fum în aer și se pierde ușor ca un vis senin, alintător, și îl urmăresc mereu până se pierde în înălțimi. Iubire...iubire, ca fumul treci.

Sunt singur, și sufletul meu coprinde întreaga tristeță a naturii. În zare se pierde un plâns de cocori. O, pasări pribege, de ce nu mă luați cu voi în țările muiate vecinic în apele visurilor blonde, sub cer de-a pururei senin, cu alei în floare! Pribege paseri, îmi lăsați doar doruri vagi, în cari înoată întreaga mea simțire. Vântul sufla a jale printre crengile desfrunzite, jalea poveștilor stinse. O, cum aş vrea să rătăcesc pe valurile uitării, să uit trecutul, să îmbrac simțirea cu o nouă haină.

Zbuciumații arbori par cufundați într-o tristă gândire. Se desprinde din plânsul firii o armonie caldă, înduioșată, ca o rugăciune spusă în adorare. Visul mă ducea altădată pe unde de cristal în lumea lui și mă pierdeam în vraja ademenitoare a lui.

Ce trist sunt!

Copil visător odinioară, azi cinic, trist, cu iluziile spulberate de vântul soartei.

De departe, prin aerul de toamnă, pătrunde vibrarea notelor de clopot dogit, e un plâns în urma zilei care moare, sunt fiorii credinței.

Visările trandafirii de odinioară au prins colbul uitării. Privirile mele plutesc în vagul depărtării. E ceva blînd, delicat, care îmi da doruri nostalgice, care mă cheamă spre alte locuri.

Singur...

Fără prieteni, mă pierd în "plînsul singurătății grele". Nimeni care să mă mîngîie, nimeni, nimeni... Și cât de dureros e cuvântul acesta. În juru-mi e tăcere senină, blîndă.

Nici un prieten ! Tremur la gândul că sunt uitat.

Afară plînge vântul pe mormântul în care s-a îngropat podoaba. Pribegii cocori nu se mai văd, glasul lor s-a stins în depărtări, dar sufletul meu trist jelește, pierdut în umbră, duiosul trecut...